

Anàlisi literari de deu llibres de mostra

Llibre 1: El Bosc dels germans (Noritake, 2020)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Correro & Portell (2023)

- Pas 2: Anàlitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita allisonar.		X
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.	X	
Suscita emocions i sentiments.	X	
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.	X	
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		X
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.	X	
Imprimeix tensió al relat.		X
Existeixen diferents fils narratius	X	
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.		X
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.	X	
Es transformen al llarg de la narració.		X
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		X
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.		X
L'Espai		

Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.	X	
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...	X	
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		X
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	45	8

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		

Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.	X	
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.	X	
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.	X	
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.	X	
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.		X
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		X
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.		X
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.		X
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.	X	
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).	X	
Mostra el sistema de transport actual.	X	
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.	X	
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.	X	
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge,	X	

tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.	X	
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.	X	
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X

Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent reprimidor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres		X

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial		
El llibre mostra criteris ecosocials?	SI	NO
	X	

Quins?								
Cures	Tècniques ecosocials	Democràcia	Justícia	Desenvolupament comunitari	Agents de canvi ecosocial	Crisi civilitzadora	Biodiversitat	Ecodependència
Molt*	X		X					
Mig**				X	X			
Poc***		X						

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final								
Títol del llibre	El Bosc dels Germans							
Autors	Yukiko Noritake							
Il·lustradores	Yukiko Noritake							
Editorial	Coco Books							
Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent	Bo	Regular			No Recomanat			
X								
El llibre mostra criteris ecosocials?							SI	NO
							x	
Quins?								
Cures	Tècniques ecosocials	Democràcia	Justícia	Desenvolupament comunitari	Agents de canvi ecosocial	Crisi civilitzadora	Biodiversitat	Ecodependència
				Mig	Mig		Molt	Poc
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								
Aquest àlbum il·lustrat es una historia comparativa, a la pàgina de la dreta mostra el desenvolupament d'una vida humana en harmonia amb la natura mentre que a la pàgina esquerra mostra el mateix								

desenvolupament amb una relació de depredació de la natura. La història té el potencial de mostrar el dany que podem fer com a éssers humans al món que ens rodeja, a la vegada que mostra la capacitat que tenim de viure-hi de forma respectuosa. Del llibre destaquen les seves il·lustracions, que semblen un quadra a cada pàgina i que col·laboren a transmetre l'emoció que pretén la història. Cada una de les pàgines està acompanyada per una frase escrita amb un doble sentit, molt similar a la frase de la pàgina companya però a la vegada canviant totalment el seu significat. Aquestes frases acompanyen de forma molt adequada les imatges. Com es veu en els criteris ecosocials aquest llibre es capaç de treballar a fons la ecodpendencia i la crisi civilitzatòria a la vegada que permet tocar lleugerament altres temes.

Llibre 2: Miremos el campo (Ribas et al., 1984)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	X
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	X
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Correró & Portell (2023)

- Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.		
És versemblant i creïble.		
És innovador.		
És evocador i suscita reflexions.		
Ofereix diferents perspectives.		
Evita alliçonar.		
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.		
Crea imatges úniques i perdurables.		
Suscita emocions i sentiments.		
Crea un univers de ficció coherent.		
Explica entre línies.		
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.		
La situació original genera expectativa.		
Imprimeix tensió al relat.		
Existeixen diferents fils narratius		
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.		
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.		
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.		
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.		
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.		
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.		
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.		
Els valors formen part de la construcció del personatge.		
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.		
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		
Es transformen al llarg de la narració.		
Generen empatia.		
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		

El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.		
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...		
Marca el ritme i la intensitat del text.		
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.		
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.		
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.		
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.		
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.		
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.		
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.		
Creen un univers narratiu coherent.		
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.		
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.		
Els colors emfatitzen les emocions del relat.		
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.		
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.		
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.		
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.		
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		
El format col·labora amb la construcció de la història.		
L'enquadernació és resistent.		
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre		
Total		És un llibre sense narració, no es pot analitzar

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre. **En no tenir narració la taula s'omplirà per criteris subjectius**

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- **Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.**

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.	X	
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.	X	
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.		X
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.		X
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.	X	
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciament les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X

Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.	X	
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).	X	
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.	X	
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.	X	
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.	X	
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.	X	
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X

Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgracies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.	X	
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.	X	
Mostra processos de compostatge.	X	
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.	X	
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.	X	
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X

Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres	X	
---	---	--

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial										
El llibre mostra criteris ecosocials?									Si	NO
									X	
Quins?										
	Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt*				X						
Mig**	X	X						X	X	
Poc***					X					

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final					
Títol del llibre	Miremos el campo				
Autors	Teresa Ribas i Pilar Casademunt				
Il·lustradores	Roser Capdevila				
Editorial	La Galera				
Puntuació del llibre en criteris literaris					
Excel·lent	Bo	Regular	No Recomanat		
X					
				Si	NO
El llibre mostra criteris ecosocials?				S	
Quins?					

Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Mig	Mig		Molt	Poc			Mig	Mig
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre) <p>“Miremos el campo” és un llibre molt antic, que mostra la societat agrícola tradicional, això fa que el llibre transmeti alguns valors familiars que actualment considerariem antiquats i patriarcals. Tot i això, el llibre és una molt bona eina per a parlar de la vida al camp i conscienciar als infants, sobretot aquells més urbans dels processos naturals que han de seguir els productes que consumim al nostre dia a dia i de com és la vida de les persones que fan aquests processos. El llibre també és una bona eina per a treballar els animals de granja o els processos de creixement de les plantes, així com alguns termes de la ecocodependència. En l'àmbit literari el llibre no presenta lletra ni narració, això el fa difícil per analitzar sota paràmetres més tradicionals, però, tot i això, les il·lustracions (fetes per la llegendària Roser Capdevila) estan molt ben reeixides amb unes tonalitats càlides i un traçat molt característiques i permeten als lectors endinsar-se al món rural.</p>								

Llibre 3: Endevina com t'estimo (McBratney & Jeram, 1994)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai	

	tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.		X
Ofereix diferents perspectives.		X
Evita allisonar.	X	
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.	X	
Suscita emocions i sentiments.	X	
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.		X
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.	X	
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.		X
Imprimeix tensió al relat.		X
Existeixen diferents fils narratius		X
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.		X
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador,	X	

omniscient.		
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		X
Es transformen al llarg de la narració.	X	
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.	X	
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.	X	
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		X
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...	X	
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.		X
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		X
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	42	11

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- **Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.**

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.		X
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		X
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		X
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X

Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida dels animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X

Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.	X	
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.	X	
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X

Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.	X	
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres	X	

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial										
El llibre mostra criteris ecosocials?									Si	NO
									X	
Quins?										
	Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt*		X							X	
Mig**										
Poc***										

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final	
Títol del llibre	Endevina com t'estimo
Autores	Sam McMratney
Il·lustradores	Anita Jeram

Editorial	KóKinos							
Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent	Bo	Regular			No Recomanat			
x								
El llibre mostra criteris ecosocials?							Si	NO
							X	
Quins?								
Ecodedpendència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
	Molt							Molt
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								
<p>Aquest llibre és un llibre centrat en l'expressió d'emocions que només toca dos dels temes de l'educació ecosocial. El llibre narrant una conversa entre dues llebres parla de l'amor que pot haver-hi entre dues persones que tenen una relació paternofilial i dona molt espai perquè els personatges expressin aquestes emocions i desenvolupin profundament el seu vincle. El llibre pot ser una molt bona eina per a treballar les emocions educativament, fugint de llibres manuals i posant les emocions en una situació real a càrrec de la història. Tot això ho fa sense fugir d'una molt bona qualitat literària amb una història commovedora i simple i amb unes il·lustracions fetes a aquarel·la amb tonalitats pastel. Per altra banda, el llibre pot ser una bona eina per a tractar les llebres com a animals i el món que els rodeja i no es queda curt mostrant la gran varietat d'éssers vius que pot haver-hi en un trosset de camp.</p>								

Llibre 4: La Tanga i el gran lleopard (Malo et al., 2009)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot	

	Llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- Pas 2: Anàlitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.		X
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita allisonar.		X
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.		X
Suscita emocions i sentiments.		X
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.		X
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		X
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.	X	
Imprimeix tensió al relat.	X	

Existeixen diferents fils narratius		X
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.	X	
Es transformen al llarg de la narració.	X	
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		X
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.	X	
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.		X
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.	X	
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creem personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creem un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.		X
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		X
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.	X	
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	

El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total		

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.		X
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		X
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.	X	
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		X
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.		X
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X

Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.	X	
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.	X	
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.	X	

Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.	X	
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.	X	
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.	X	
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.	X	

Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.	X	
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels éssers personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent reprimidor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres	X	

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial									
El llibre mostra criteris ecosocials?								SI	NO
								X	
Quins?									
	Ecodpendència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt*									
Mig**		X				X	X		X
Poc***	X			X	X				

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final

Títol del llibre	La Tanga i el gran lleopard								
Autores	Roberto Malo i Fc. Javier Mateos								
Il·lustradores	David Laguens								
Editorial	Comanegra								
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent	Bo	Regular	No Recomanat						
X									
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								X	
Quins?									
Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Poc	Mig		Poc	Poc	Mig	Mig		Mig	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)									
<p>El llibre que es presenta no es un llibre massa bo per a tractar temes ecosocial, té algunes característiques que es podrien considerar per a donar pas a l'educació ecosocial, però en general es considera una mica pobre ja que en cap dels criteris aconsegueix sobrepassar el mig. Tot i això considero que té un parell de temes que es podrien tractar primer de tot cal destacar que es tracta d'un llibre que presenta una organització social diferent, presentant una tribu, cosa no massa habitual en la vida dels infants, i això pot portar a reflexions interessants. Cal recalcar també que mostra una situació de discriminació per gènere que el propi llibre critica i supera, cosa que pot ajudar a dirigir una actuació educativa cap a aquest sentit o com a mínim tenir-ho en compte a l'hora de utilitzar-lo. Literàriament també presenta una molt bona puntuació, però falla una mica en el desenvolupament del llenguatge.</p>									

Llibre 5: El jardí subterrani (Sunkyung, 2005)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X

Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- **Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre**

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita allisonar.	X	
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.	X	
Suscita emocions i sentiments.	X	
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.		X

Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		X
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.	X	
Imprimeix tensió al relat.	X	
Existeixen diferents fils narratius		X
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		X
Es transformen al llarg de la narració.	X	
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		X
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.	X	
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		X
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		X
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	

La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		X
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadrernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	45	8

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (Llibres amb lletra)	Puntuació (Llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.	X	
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.	X	
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.		X
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.		X

Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		X
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.		
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.		
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.	X	
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.	X	
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.	X	
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).	X	
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.	X	
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.	X	
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		x
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X

Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X

Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres		X

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial									
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								x	
Quins?									
	Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt*				X					
Mig**	X								
Poc***		X	X						

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final											
Títol del llibre		El Jardí subterrani									
Autores		Cho Sunkyung									
Il·lustradores		Cho Sunkyung									
Editorial		Thule									
Puntuació del llibre en criteris literaris											
Excel·lent			Bo			Regular			No Recomanat		
X											
El llibre mostra criteris ecosocials?									Si	NO	
									X		
Quins?											
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures			
Mig	Poc	Poc	Molt								
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)											
<p>Aquest llibre és especialment bo per a tractar els agents de canvi ecosocial, mostrant com les accions d'una sola persona poden afectar a tot un col·lectiu. En aquest llibre el protagonista plantant un arbre és capaç de crear un espai natural sa en el qual les persones estan a gust. També és una bona eina per a treballar la eco-dependència des d'un punt una mica diferent del que és habitual, en aquest llibre la eco-dependència és causada pel benestar emocional que poden donar els éssers vius i crec que és una perspectiva molt bonica per explotar. Tant crisi civilitzadora com biodiversitat es toquen molt lleugerament i considero que no tenen prou potencial per tractar-ho educativament. Literàriament, el llibre és excel·lent, amb un to calmat que és transmès tant per les imatges com per al relat.</p>											

Llibre 6: Linterna Mágica (Boyd, 2014)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o

	inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- **Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre**

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.		X
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.		X
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita alliçonar.	X	
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.		

Crea imatges úniques i perdurables.		
Suscita emocions i sentiments.		
Crea un univers de ficció coherent.		
Explica entre línies.		
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.		X
Imprimeix tensió al relat.		X
Existeixen diferents fils narratius	X	
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.		X
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.		
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.		
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.		
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		X
Es transformen al llarg de la narració.		X
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.	X	
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.	X	
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.	X	
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	

Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...	X	
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.		X
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.	X	
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	38	6

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (Llibres amb lletra)	Puntuació (Llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		X
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		

Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		X
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.	X	
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.	x	
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X

Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X

Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels Personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres		X

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial										
El llibre mostra criteris ecosocials?									SI	NO
									X	
Quins?										
	Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt*		X								
Mig**										
Poc***	X			X						

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final										
Títol del llibre		Linterna Mágica								
Autores		Lizi Boyd								
Il·lustradores		Lizi Boyd								
Editorial		Libros del zorro rojo								
Puntuació del llibre en criteris literaris										
Excel·lent			Bo			Regular		No Recomanat		
X										
									Si	NO
El llibre mostra criteris ecosocials?									X	
Quins?										
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures		
Poc	Molt		Poc							
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)										
<p>Aquest llibre tal com veiem amb la Tanga ai el gran lleopard, no és un llibre del tot adequat per a tractar l'educació ecosocial, tot i això, té una gran presència d'animals i això el fa bo en biodiversitat. És un llibre que permet mostrar una gran quantitat d'animals dins d'un bosc mediterrani i a més a més nocturns. Amb aquest llibre es pot parlar de quins animals hi ha al nostre entorn, conèixer una mica més els seus hàbitats i treballar les maneres de cuidar aquests animals. Literàriament, el llibre és curiós, ja que no té lletra, això genera un relat només amb les imatges, però funciona i és capaç de transmetre molt amb molt poc.</p>										

Llibre 7: Un lloc perfecte (Cousins, 2024)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació
Libres de primers conceptes	☐ Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i ☐

	gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Correro & Portell (2023)

- **Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre**

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita alligonar.		X

El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.		X
Suscita emocions i sentiments.		X
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.		X
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		X
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.	X	
Imprimeix tensió al relat.	X	
Existeixen diferents fils narratius		X
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.		X
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.		X
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		X
Es transformen al llarg de la narració.		X
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.	X	
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...		X
Marca el ritme i la intensitat del text.		X
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.		X
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.	X	
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.		X
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels	X	

objectes.		
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...	X	
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.		X
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.	X	
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	38	15

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	
Bons	30-40	28-38	X
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		X
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.	X	
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.	X	
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així		X

com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.	X	
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.	X	
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.	X	
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida dels animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).	X	
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.	X	
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.	X	
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les		X

organitzacions comunitàries.		
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X

Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnoptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.	X	
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.	X	
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres		X

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial										
El llibre mostra criteris ecosocials?									Si	NO
									X	
Quins?										
	Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt*		X								
Mig**	X			X					X	
Poc***			X							

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre		Un lloc perfecte							
Autores		Lucy Cousins							
Il·lustradores		Lucy Cousins							
Editorial		Libros del zorro rojo							
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent			Bo			Regular		No Recomanat	
			X						
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								X	
Quins?									
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Mig	Molt	Poc	Mig					Mig	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)									
Aquest llibre és un dels que han mostrat més capacitat per a tractar la biodiversitat, complint gairebé tots els criteris dins d'aquest paràmetre, a més a més toca mitjanament alguns altres conceptes com agents de canvi ecosocial, codependència, i cures. Tots aquests paràmetres el fa un molt bon llibre per a tractar la biodiversitat a la vegada que tracta lleugerament i indirectament altres temes. També és un bon llibre per a tractar l'impacte de l'actuació humana pels animals i veure com amb una bona actuació pot ajudar molt a aquests animals. Literàriament, el llibre no presenta una qualitat tan alta com altres llibres que hem anat veient, i falla especialment en la construcció del llenguatge, tot i això, es considera un llibre prou bo i adequat.									

Llibre 8: El gran llibre de les cuques (Zommer, 2016)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Libres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	X
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- Pas 2: Anàlitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.		
És versemblant i creïble.		
És innovador.		
És evocador i suscita reflexions.		

Ofereix diferents perspectives.		
Evita allisonar.		
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.		
Crea imatges úniques i perdurables.		
Suscita emocions i sentiments.		
Crea un univers de ficció coherent.		
Explica entre línies.		
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.		
La situació original genera expectativa.		
Imprimeix tensió al relat.		
Existeixen diferents fils narratius		
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.		
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.		
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.		
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.		
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.		
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.		
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.		
Els valors formen part de la construcció del personatge.		
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.		
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		
Es transformen al llarg de la narració.		
Generen empatia.		
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.		
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...		
Marca el ritme i la intensitat del text.		
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.		
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.		
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.		
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.		
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.		
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.		
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.		
Creen un univers narratiu coherent.		

Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.		
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.		
Els colors emfatitzen les emocions del relat.		
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.		
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.		
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.		
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.		
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		
El format col·labora amb la construcció de la història.		
L'enquadernació és resistent.		
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre		
Total		NO narratiu

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre. **Puntuació a criteri subjectiu**

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.	X	
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.	X	
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X

Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.	X	
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.	X	
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.	X	
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.	X	
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).	X	
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X

Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.	X	
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgracies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X

Molt*	X	X							
Mig**				X					
Poc***								X	

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre		El Gran llibre de les cuques							
Autores		Yuval Zommer							
Il·lustradores		Yuval Zommer							
Editorial		Editorial Juventut							
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent			Bo			Regular		No Recomanat	
X									
								Si	NO
El llibre mostra criteris ecosocials?								X	
Quins?									
Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt	Molt		Mig				Poc		
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)									
<p>El gran llibre de les cuques és un llibre de coneixements sobre cuques, és un llibre molt específic i, tot i això, toca algunes altres temàtiques, especialment la ecocodependència. És un llibre que transmet molt bé la importància que poden tenir les cuques pel medi ambient i que ofereix un relat molt detallat de com són les cuques i que necessiten. Per altra banda, les il·lustracions dels llibres són molt singulars i li donen un valor afegit, al llibre, permetent als infants observar i buscar elements per les pàgines. A més a més, aquestes imatges són prou realistes i permeten seguir apreciand les característiques de les cuques.</p>									

Llibre 9: La casa més gran del món (Lionni, 1968)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Correró & Portell (2023)

- Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.	X	

És versemblant i creïble.	X	
És innovador.	X	
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita allisonar.	X	
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.	X	
Suscita emocions i sentiments.	X	
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.	X	
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.	X	
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.	X	
Imprimeix tensió al relat.		X
Existeixen diferents fils narratius	X	
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.	X	
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.	X	
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.	X	
Es transformen al llarg de la narració.	X	
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.	X	
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...	X	
Marca el ritme i la intensitat del text.	X	
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		X

Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.	X	
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...	X	
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.	X	
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	51	2

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	X
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Anàlitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.		X
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		X
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		X
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.		X

Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		X
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.	X	
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		X
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		X
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		X
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.		X
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		X
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		X
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		X
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		X
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		X
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		X
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		X
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		X

Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		X
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		X
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		X
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X
Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		X
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X

Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		X
Presenta el concepte de consens.		X
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		X
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		X
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		X
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.	X	
Mostra la rellevància de la creativitat.	X	
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.	X	
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.	X	
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres	X	

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial		
El llibre mostra criteris ecosocials?	SI	NO
	X	
Quins?		

que es pot treballar, i el llibre dona bastants oportunitats per a tractar-la amb representacions de diversos animals molt ben fetes. Per altra banda, el llibre tracta l'arquetip del petit espavilat i d'acord amb aquesta construcció es treballa la superació personal i la superació dels estigmes, cosa que permet treballar àmpliament les cures. En general, es considera un llibre molt adequat, que si bé no és tan potent ecosocialment com altres que hem anat veient, té les seves potencialitats i pot ser una bona eina acompanyada d'altres llibres.

Llibre 10: Cuques, on sou? (Barba i Serrahima et al., 2023)

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibres de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	X
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactuï amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Corroero & Portell (2023)

- Pas 2: Anàlitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i

uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els “Sí” i els “No” i apuntar-los a la casella on posa “total”.

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d’una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.		X
És versemblant i creïble.	X	
És innovador.		X
És evocador i suscita reflexions.	X	
Ofereix diferents perspectives.	X	
Evita allisonar.		X
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.	X	
Crea imatges úniques i perdurables.	X	
Suscita emocions i sentiments.		X
Crea un univers de ficció coherent.	X	
Explica entre línies.		X
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		X
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.	X	
La situació original genera expectativa.		X
Imprimeix tensió al relat.	X	
Existeixen diferents fils narratius		X
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.	X	
Al final es tanquen totes les expectatives que s’han obert al llarg de la narració.		X
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.	X	
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l’univers narratiu.	X	
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.	X	
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.	X	
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.	X	
Els valors formen part de la construcció del personatge.		X
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.	X	
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.	X	
Es transformen al llarg de la narració.		X
Generen empatia.	X	
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		X
El temps		
Permet seguir la cadena dels esdeveniments.	X	

Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...		X
Marca el ritme i la intensitat del text.		X
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.	X	
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.	X	
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.	X	
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.	X	
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.	X	
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		X
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.	X	
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convincents.	X	
Creen un univers narratiu coherent.	X	
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.	X	
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.	X	
Els colors emfatitzen les emocions del relat.		X
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		X
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.	X	
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.	X	
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.	X	
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.	X	
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.	X	
El format col·labora amb la construcció de la història.	X	
L'enquadernació és resistent.	X	
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre	X	
Total	36	17

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (llibres amb lletra)	Puntuació (llibres sense lletra)
Excel·lents	40-53	38-44
Bons	30-40	28-38
Regulars	20-30	20-28
No Recomanats	-20	-20

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Anàlitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.	X	
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.	X	
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.	X	
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		X
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		X
Critica la visió de terra per a ser controlada.	X	
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.	X	
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		X
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		X
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		X
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		X
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.	X	
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.	X	
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.	X	
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.	X	
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciand les característiques d'aquests.	X	
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.	X	
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		X
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		X
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.	X	
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.	X	
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		X
Mostra el sistema de transport actual.	X	
Presenta el sistema agroalimentari industrial.	X	
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.	X	
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		X
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		X
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		X
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		X
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.	X	
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		X
Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional,	X	

intercanvi de béns...).		
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.	X	
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		X
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).	X	
Mostra alternatives energètiques.		X
Reconeix com les accions individuals afecten el global.	X	
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.	X	
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		X
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.	X	
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		X
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		X
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.	X	
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		X
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		X
Genera comunitats inclusives.		X
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		X
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		X
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		X
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.	X	
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		X
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		X
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		X
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		X
Exposa diferents orientacions sexuals.		X
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		X
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		X
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		X
Exposa les dificultats i desgràcies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		X
Mostra el procés de creació dels estats actuals		X
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		X
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		X

Té una visió no euro centrista.		X
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		X
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		X
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		X
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.	X	
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		X
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		X
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.	X	
Presenta el concepte de consens.	X	
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.	X	
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		X
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.	X	
Mostra processos de cultiu agroecològics.		X
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		X
Mostra processos de compostatge.		X
Presenta la idea de bosc d'aliments.		X
Coneix les bases de la permacultura.		X
Rebutja el tecnooptimisme.		X
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		X
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		X
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.	X	
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels personatges, mostrant el concepte d'interdependència.		X
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		X
Entén la importància de la felicitat individual.		X
Mostra la rellevància de la creativitat.		X
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		X
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		X
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		X
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		X
Mostra un espai de cures col·lectives.		X
Els personatges del llibre mostren amor i cura cap a els altres		X

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de .FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020)

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial.

Quatre resum ecosocial									
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								X	
Quins?									
	Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt*	X	X	X	X			X		
Mig**									
Poc***					X	X		X	X

*Molt: El llibre tracta més de quatre criteris ecosocials

**Mig: El llibre tracta entre dos i tres criteris

***Poc: El llibre tracta un criteri

- Pas 4: Omplim la fitxa tècnica

Finalment, amb totes les informacions que hem anat aconseguint fins ara omplirem aquesta fitxa tècnica per anar categoritzant els llibres. A l'apartat de criteris ecosocials cal apuntar un dels quatre paràmetres de la taula anterior (Molt, Mig, Poc). A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar:

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre	Cuques, on sou?								
Autors	Laura Barba i Serrahima, Laura de la Orden i Sabrià, Carla Soler i Aramburu								
Il·lustradors	Sergi Solans								
Editorial	MEL Educació Ambiental								
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent	Bo		Regular			No Recomanat			
	X								
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								X	
Quins?									
	Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzadora	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	Justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt	Molt	Molt	Molt	Poc	Poc	Molt	Poc	Poc	

Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)

Cuques, on sou destaca com al llibre de tots els que hem analitzat amb una millor presència de coneixements ecosocials, i és que es categoritza com a molt en cinc dels nou paràmetres, cosa que fins ara no havíem vist en cap ocasió. Això li dona un potencial educatiu molt alt perquè dona l'oportunitat de treballar moltíssims temes. És especialment interessant la capacitat que té el llibre de ser interseccional i tocar tants temes a la vegada. Aquesta gran capacita ecosocial, però potser s'assoleix a costa de perdre part de la qualitat literària perquè ens trobem probablement davant d'un dels llibres amb la pitjor nota en els paràmetres literaris, això es veu perquè en voleu abordar tants temes la història del llibre es queda una mica curta i es fa poc interessant, especialment per a infants petits. Tot i això, no és en cap cas un llibre desastrós i es pot usar lliurement, per a millorar aquesta idea el llibre es pot acompanyar d'altres llibres amb temàtiques similars i amb una bona puntuació literària per tal que els llibres s'acompanyin els uns als altres.

Bibliografia

- Barba i Serrahima, L., de la Orden i Sabrià, L., Soler i Aramburu, C., & Solans, S. (2023). *Cuques, on sou?*. MEL, educació ambiental.
- Boyd, L. (2014). *Literna Mágica*. Libros del zorro rojo.
- Correro, C., & Portell, J. (2023). *Lectures que fan lectors, l'educació literària d'infants i joves*. Eumo Editorial.
- Cousins, L. (2024). *Un lloc perfecte* (D. Hernández, Ed.; Primera). Libros del Zorro Rojo.
- Elizondo i Alday, L. (2014). *La selecció de fons documental a la biblioteca escolar: Com, qui i per què triar els llibres per a infants*. Universitat de Vic.
- FUHEM. (2018). *Educación para la transformación ecosocial, Orientaciones para la incorporación de la dimensión ecosocial al currículo*. FUHEM.
- FUHEM. (2022). *Educación con enfoque ecosocial, análisis y orientaciones en el marco de la lomloe*. FUHEM .
- Gutiérrez Bastida, J. M. (2020). *Educación ecosocial. Criterios a tener en cuenta*.
- Lionni, L. (1968). *La casa més gran del món*. kalandraka.
- Malo, R., Mateos, Fco. J., & Laguens, D. (2009). *La Tanga i el gran lleopard* (Primera edició). Comanegra.
- McBratney, S., & Jeram, A. (1994). *Endevina com t'estimo* (Quarta edició). Editorial KóKinós.
- Noritake, Y. (2020). *El Bosc dels Germans* (Primera Edició). Coco books.
- Ribas, T., Casademunt, P., & Capdevila, R. (1984). *Miremos el campo*. La Galera.
- Sunkyung, C. (2005). *El jardí subterrani*. Thule ediciones.
- Zommer, Y. (2016). *El gran llibre de les cuques* (Cinquena). Editorial Joventut.